

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2016 m. balandžio 12 d.

Taršos maistinėmis medžiagomis mažinimas Baltijos jūroje: pasiekta nedidelė pažanga ir siekiai nepakankamai ambicingi, – teigia ES auditoriai.

Remiantis nauja Europos Audito Rūmų ataskaita, ES veiksmai, skirti sumažinti taršą maistinėmis medžiagomis Baltijos jūroje, turėjo tik ribotą poveikį. Auditoriai nustatė, kad valstybių narių planuose trūko užmojo ir tinkamų rodiklių. Investicijos į nuotekų infrastruktūrą buvo veiksmingos tik iš dalies, agrarinės priemonės nesiekia problemos masto, o ES Baltijos jūros regiono strategijos pridėtinė vertė sunkiai įvertinama.

Baltijos jūra – viena labiausiai užterštų jūrų pasaulyje. Ji ribojasi su aštuoniomis ES valstybėmis narėmis (Danija, Estija, Suomija, Vokietija, Latvija, Lietuva, Lenkija ir Švedija) ir su Rusija.

2007–2013 m. ES įnašas į nuotekų surinkimo ir valymo projektus penkiose su Baltijos jūra besiribojančiose valstybėse narėse buvo 4,6 milijardo eurų. Pagal kaimo plėtros priemones, įskaitant vandens apsaugą, visoms aštuonioms Baltijos jūros pakrantės valstybėms narėms skirta 9,9 milijardo eurų. Be to, 2001–2014 m. ES bendrai finansavo projektus, pagal kuriuos beveik 50 milijonų eurų skirta Rusijai ir Baltarusijai siekiant pagerinti vandens kokybę.

Auditoriai apsilankė trijose Baltijos jūros pakrantės valstybėse narėse (Suomijoje, Latvijoje ir Lenkijoje) ir atliko apklausą visose kitose su Baltijos jūra besiribojančiose valstybėse narėse. ES remti projektai Rusijoje ir Baltarusijoje buvo tikrinami remiantis Komisijos turimais dokumentais. Audito metu buvo tikrinama, ar ES veikla buvo veiksminga padedant valstybėms narėms mažinti taršą maistinėmis medžiagomis Baltijos jūroje. Padaryta bendra išvada, kad pasiekta tik nedidelė pažanga.

„Norint pagerinti vandens kokybę Baltijos jūroje reikia tikslingesnių veiksmų ir didesnio bendradarbiavimo su Rusija, – teigė už ataskaitą atsakingas Europos Audito Rūmų narys Ville Itälä. – Švari Baltijos jūra yra beveik 100 milijonų žmonių svajonė. Kad to pasiektume, atitinkamos šalys turėtų labiau pasinaudoti savo galiomis.“

Auditoriai teigia, kad didžiausias Baltijos jūros teršėjas yra žemės ūkis, o pagrindinės problemos – nepakankami veiksmai ir menkas priemonių tikslingumas. Pavyzdžiui, Lenkijoje tik 5 % žemės laikoma nitratams jautria zona, todėl intensyvi vandens apsauga netaikoma pakankamai didelėje teritorijoje. Kita vertus, visa Suomija laikoma nitratams jautria zona; tai reiškia, kad intensyvios priemonės nėra taikomos teritorijose, kuriose jų labiausiai reikia. Auditoriai taip pat mano, kad agrarinės aplinkosaugos schemų reikalavimai ne visuomet yra pakankamai griežti.

Nepaisant didelio ES skiriamo finansavimo miesto nuotekų projektams, nuotekų valymo direktyvą buvo vėluojama įgyvendinti, o Europos Komisija jos įgyvendinimo nestebėjo tinkamu laiku. Vis dėlto, iš miesto aglomeracijų patenkančių

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų priimtos specialiosios ataskaitos pagrindines mintis.

Visą ataskaitos tekstą galima rasti www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – atstovas ryšiams Tel. (+352) 4398 47063 Mob. tel. (+352) 621 55 30 63

Damijan Fišer – atstovas spaudai Tel. (+352) 4398 45410 Mob. tel. (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E. paštas: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

maistinių medžiagų kiekis sumažėjo.

Bendrai finansuojami projektai Rusijoje ir Baltarusijoje galbūt yra ekonomiškai efektyvūs. Tačiau įgyvendinimas trunka ilgai, projektai yra per maži, kad būtų įgyvendinti tikrieji poreikiai. Pavyzdžiui, tarša maistinėmis medžiagomis iš Kaliningrado yra antra pagal dydį po Sankt Peterburgo, tačiau nė vienas 2005 m. patvirtintas vandens ir aplinkosaugos paslaugų projektas Kaliningrade iki šiol nebuvo užbaigtas.

Auditoriai pateikia keletą rekomendacijų valstybėms narėms ir Europos Komisijai. Komisija turėtų:

- reikalauti, kad valstybės narės nustatytų tinkamas nitratams jautrias zonas;
- greičiau vertinti atitiktį Miesto nuotekų valymo direktyvai;
- remti projektus, kuriais siekiama mažinti iš Rusijos ir Baltarusijos į Baltijos jūros patenkantį maistinių medžiagų kiekį.

Valstybės narės turėtų:

- taikyti agrarinės aplinkosaugos schemas sritims, kuriose taršos maistinėmis medžiagomis mažinimo poveikis yra didžiausias;
- remiantis naujausiais tyrimais, nustatyti nitratų valdymo veiksmų programos reikalavimus;
- kuo efektyviau planuoti ir įrengti savo nuotekų infrastruktūrą.

Pastabos leidėjams

Eutrofikacija – tai procesas, vykstantis, kai dažniausiai dėl žmogaus veiklos į vandens telkinį patenka pernelyg daug maistinių medžiagų – daugiausia azoto ir fosforo. Didelė maistinių medžiagų koncentracija sukelia intensyvų ir galbūt toksišką dumblių žydėjimą. Kadangi Baltijos jūra susijungusi su pasaulio vandenynais siaurais ir sekliais kanalais, tas pats vanduo Baltijos jūroje gali stovėti daugiau nei 30 metų. Dėl to lengviau pakyla azoto ir fosforo lygis, o tai gali sukelti sveikatos problemų žmonėms, žuvis ir gyvūnams bei pakenkti ežerams, upėms, tvenkiniams, upeliams ir pelkėms.

2008 m. Jūrų strategijos pagrindų direktyvos tikslas – užtikrinti, kad iki 2020 m. būtų pasiekta gera ES jūrų vandens ekologinė būklė. Pagal šią direktyvą privalo bendradarbiauti valstybių narių regionai ir paregioniai, kad būtų pasiekti Direktyvos tikslai, naudojant, pavyzdžiui, kai tinkama, jau įdiegtas struktūras pagal regionines jūrų konvencijas.

Baltijos jūros atveju atitinkama konvencija yra Helsinkio konvencija (reglamentuojama Helsinkio Komisijos (HELCOM) ir susijęs Baltijos jūros veiksmų planas, pagal kurį reikalaujama, kad jį pasirašiusios šalys mažintų į Baltijos jūrą išleidžiamą maistinių medžiagų kiekį.

2009 m. Europos Vadovų Taryba patvirtino makroregioninę strategiją (Europos Sąjungos strategiją Baltijos jūros regionui), kuria pirmiausia buvo siekiama skatinti aplinkos apsaugą, įskaitant maistinių medžiagų kiekių mažinimą, remiant didesnį kaimyninių šalių tarpusavio bendradarbiavimą ir novatoriškus sprendimus.

Didesnės rezoliucijos nuotraukas galima rasti mūsų interneto svetainėje ir jomis galima naudotis nurodžius šaltinį. Eutrofinis jūros vanduo. Šaltinis: HELCOM, Samuli'o Korpineno nuotrauka.

Specialioji ataskaita Nr. 3/2016 „Kova su eutrofikacija Baltijos jūroje: būtinos tolesnės, veiksmingesnės priemonės“ paskelbta 23 ES kalbomis.